

YEDİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖYKÜLEYİCİ YAZILARINDA TUTARLILIK

Mehmet Akif ÇEÇEN*

Özet

Bu çalışmanın amacı, yedinci sınıf öğrencilerinin öyküleyici yazılarını, metin dil biliminde önemli bir yeri olan tutarlılık açısından değerlendirmektir. İlköğretim 7. sınıfta öğrenim gören 34 öğrenciyle yürütülen araştırmada öğrencilere, uzman görüşüyle belirlenen 10 konu sunularak bunların biriyle ilgili öyküleyici bir yazı yazmaları istenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler çözümlenerek yazılar, tutarlılık açısından puanlanmıştır. Yazılar, 5 üzerinden 2 ila 4,5 puan olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca yazılarda tutarlılıkla ilgili karşılaşılan sorunlar belirlenmiş ve tasnif edilmiştir. “Metinde daha önce söylenmesi gereken bir bilginin eksikliğinden kaynaklanan anlam karmaşası”, “olaylar arasındaki ilişkilerin yazarın zihninde var olmasına rağmen metne aktarılamaması”, “metinde olayların akışının birden değişmesi ve ani geçişler yapılması”, “metin birimleri arasında çelişkiler ve mantıksızlıklar bulunması”, “hikâyede birçok olayın üst üste ve çok kısa biçimde verilmesi, metnin bir filmin, romanın ya da masalın özeti hâlini alması”, “hikâyede bir odak noktasının bulunmaması”, “hikâyeye 3. şahıs ağzından anlatımla başlanıp 1. şahıs ağzından anlatımla devam edilmesi”, “hikâyede anlatılmaya başlanan fakat ilerlemeyen, yarım bırakılan olayların ve durumların bulunması”, “metnin farklı bölümlerinin tek paragraf hâlinde verilmesi” ve “hikâyeden ayrı açıklama ve öğütlere yer verilmesi” gibi sorunlar gözlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Yazma, öyküleyici anlatım, tutarlılık

Abstract

The purpose of this study is evaluating the narrative writings of seventh-grade students in terms of coherence, which is important as text linguistics. The study was applied on 34 students. 10 topics that determined by expert opinion were presented them for a narrative writing. The obtained data was analyzed and writings scored in term of coherence. Writings determined as 2-4,5 points. Otherwise, problems with coherence was defined and classified. Problems like “lack of information to be said previously”, “lack of the relations between events in the text even in author’s mind”, “sudden transitions and changes in flow of events”, “The contradictions and irrationalities between the text units”, “having many events or short events in

* Yrd. Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, mehmet.cecen@inonu.edu.tr

text, being the text as a summary of a film, novel or story”, “the absence of a centric point of the story” were observed.

Keywords: Writing, narration, coherence

1. Giriş

Bir ifade vasıtası olan yazma, aşamaları planlanabilen, süreç içerisinde yapılan hataların düzeltilebildiği -fiziksel boyutu da bulunmakla birlikte- temelde zihinsel boyutlu bir faaliyettir.

Duygu, düşünce, istek ve olayların, belli kurallara uygun olarak birtakım sembollerle anlatıldığı yazma etkinliği, insanın doğası gereği kendini dışı vurduğu davranışlardan birisidir (Özbay, 2006).

Yazma, kısaca, kurallarına uygun, bütünlüğü içinde metin oluşturma becerisi olarak da tanımlanabilir. Yazma eğitimi ise bu becerinin belli prensipler ve yöntemler dâhilinde hedef kitleye kazandırılması amacıyla verilen eğitimidir. Yazma eğitiminde önemli olan, sürecin hangi aşamalardan oluştuğunun bilinmesi, yapılan etkinliklerin sistematik olmasıdır (Çeçen, 2011).

Yazma becerisi, beyinde yapılandırılmış bilgilerin yazıya dökülmesidir ve yazmak için seçilen bilgiler; sıralama, sınıflama, ilişki kurma, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, değerlendirme gibi zihinsel işlemlerden geçirilerek düzenlenmektedir. Davranışçı dil yaklaşımında yazma alışkanlığı hiç gündeme getirilmezken yapılandırıcı yaklaşımda okuma kadar yazmaya da önem verilmiştir. Çünkü yazmada kullanılan zihinsel işlemler aynı zamanda zihin yapısını düzenleyen işlemlerdir (Güneş, 2007). Bu çerçevede yazmanın, yazılı bir ürün ortaya koymanın önemi daha da artmaktadır.

1.1. Metin

Bir yazıyı, biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütününe “metin” denir (TDK, 2005). Günay’a (2003) göre metin, okuyucunun okumak istediği anlamlı bir bütündür. Güllü (1994) ise metni, “öncelikle bir bütünlüğü çağrıştıran, sözlü ya da yazılı, çeşitli uzunlukta olabilen bir pasaj” diye tarif eder. Kumaş, nasıl ipliklerden dokunarak bir bütün oluşturuyorsa, metin de kendisini oluşturan öğelerin birbirlerine aşama aşama eklenmesiyle bir “dokuma” süreci sonucunda ortaya çıkar (Onursal, 2003).

Dil açısından metin; birbirini izleyen, sıralı ve anlamlı bütünler oluşturan cümleler dizisidir. Bu diziliş bir rastlantı değil, aksine yazar tarafından bilinçli olarak belli bir mantık sırasıyla, dilbilgisel ulamlar ve metnin işleyişine göre yapılmıştır. Metin, onu

oluşturan cümlelerin toplamından farklı, kendine özgü bir bütündür. Yani cümlelerden oluşan değil, cümlelerle gerçekleşen anlamlı bir yapıdır. Metin hem üreticinin oluşturduğu bir ürün hem de alıcının anlamlandırması bakımından süreç olma özelliğini bir arada taşır (Taşıgüzel, 2004).

Metinler, ana dili eğitimi içerisinde önemli bir yer tutar. Okullarda öğretim aracı olarak en sık kullanılan materyal metindir (Sallabaş, 2007). Çeçen ve Çiftçi'ye (2007) göre metinlerin özellikle Türkçe derslerinde önemli bir işlevi vardır. Türkçe derslerinde öğrenme alanı olan okuma, dinleme, konuşma, yazma ve dil bilgisi ile ilgili kazanımlar, ders kitaplarında yer alan metinlerden hareketle verilmektedir.

Metinler, Türkçe öğretiminde en üst düzeyde birimler olarak karşımıza çıkmaktadır. Metinler üzerine yapısal, üretimsel, söylemsel çözümlemelerin yanı sıra toplumbilimsel, psiko-dilbilimsel, metin dilbilimsel çözümlemeler de yapılmaktadır (Aydın, 2007).

1.2. Metin Dilbilim

Metin dilbilim, yazılı ve sözlü bir metni, metin yapan nitelikleri, metnin oluşturulmasında kullanılan iç ve dış yapıyı, metni daha anlaşılır ve akılda kalıcı kılmayı sağlayan nitelikleri, prensipleri belirlemeye çalışan bilim dalı, modern belagat, kompozisyon bilimidir (Aktaran: Coşkun, 2007).

Metin dilbilimin amacı bir metni oluşturan bölümlerin çizgisel ve anlamsal sürekliliğe sahip bir bütün olan metni nasıl oluşturduğunu araştırmaktır. Tümcelerın dilbilgisel açıdan uygunluğu ya da bu uygunluğun olmayışı dil bilgisi kurallarına göre nasıl saptanabiliyorsa, metinler de metin olmayan tümce dizilerinden, metin dilbilim çalışmaları sonucunda ortaya çıkan ölçütler yardımıyla ayırt edilebilmektedir (Onursal, 2003).

Özkan'a (2004) göre metne eğilen metin dilbilim; bir şiir, bir öykü, bir dilekçe olsun her türlü dilsel olguyu metin yapan ölçüt ve kuralları saptar ve metinsellik ölçütlerini araştırır.

1.3. Metinsellik Ölçütleri

İletişimde metinlerin işlevleri üzerine yoğunlaşan De Beaugrande ve Dressler (1981) bir dilsel ürünün metin olabilmesi ve insanlar arasında sağlıklı bir iletişim oluşturabilmesi için gerekli özellikleri yedi başlıkta toplamıştır: Metinsellik ölçütleri olarak adlandırılan bu özellikler, bağdaşıklık, tutarlılık, amaçlılık, kabul

edilebilirlik, bilgilendiricilik, duruma uygunluk ve metinler arasılıktır (Coşkun, 2005).

1.3.1. Tutarlılık

Tutarlılığı, “metnin derin yapısında yer alan irtibat” olarak tanımlayan Alan’a (1994: 174) göre bu kavram, metinle sınırlı olmayıp okurların idrak süreçlerinin bir sonucudur.

Tutarlılık, “metindeki bilgilerin belli bir birlik ve bütünlük içinde zihinde anlamsal olarak bir şema yaratması, canlanması, metinde işlenen konu etrafında adeta kalıplaşarak şekil alması” (Karatay, 2010: 375) şeklinde de tanımlanabilir.

Bir metnin tutarlı olması, öğelerin çizgisel gelişimi içinde izlek (tema), kişi, yer ya da olay bakımından tekrarlanması ve temel bir izlek (tema) çerçevesinde gelişmesine bağlıdır (Günay, 2003: 100). Bağdaşıklıkla farklı olarak tutarlılık, dil bilgisel bağlantılarla değil, anlamsal bağını ve bütünlükle ilgilidir. Ancak, bağdaşıklığın sağlam kurulması metnin tutarlı olmasına katkıda bulunabilir. “Özellikle gönderimsel ilişkilerdeki açıklık ve bağlaç kullanımındaki doğru seçimler, metin tutarlılığının yansıtılmasını sağlar.” (Uzun Subaşı, 2004: 77).

Tutarlılık, metin oluşturabilme özelliği bakımından metin parçaları arasında mantıksal düzen ve bağlantıya dayanır (Özkan, 2004). Tutarlılık için “metnin tam ve bütün olmasını sağlayan unsur” denilebilir. Tam olma, metinde işlenen duygu ya da düşüncelerde herhangi bir eksiklik olmaması, bütün olma da metin içinde bulunan duygu ve düşünce gibi unsurların birbiriyle ilgili ve uyumlu olması durumudur (Çeçen, 2009).

Bir metnin tutarlı olması yalnızca metnin kendisiyle ilgili değildir. Tutarlılık konusunda sorunlu bir metnin, okuyucunun zihninde de karışıklığa yol açması muhtemeldir.

Yine tutarlılık sorununun okuduğunu anlamada olumsuz etkide bulunduğu söylenebilir. Okuduğunu anlama eksikliğinin nedenleri araştırılırken yalnızca okuyucu üzerinde çalışılması, bu konudaki sorunları belirtmede yetersiz kalmaktadır (Çeçen, 2009).

1.4. Öykü/ Hikâye

Demiray (1975) hikâyeyi, “yaşanmış veya yaşanması mümkün bir hayatı, böyle bir hayatı yaşadıkları kabul edenlerin karakterlerini belirten kısa yazılar” diye tanımlamaktadır.

Öykünün kendine has bir anlatımı vardır ve bu, “öyküleyici anlatım” olarak ifade edilir. Öyküleyici anlatım; bildirim, zaman

sırasına göre anlatılan olaylar içinde sunmayı amaçlayan anlatım biçimidir.

Hikâyeler, okuyucuya pek çok katkıda bulunur. Akyol'un (2006) birçok araştırmacıdan aktardığına göre "hikâyeler, okuyucuya yorum yapma, anlamı açıklama, organize etme, hatırlama ve problem çözme fırsatları sunan etkili okuma metinleridir. Hikâye dinleme ve dinlenenlerin hayatla ilişkilendirilmesi en önemli öğrenme yoludur. Hikâyeler yeni kavramların kazanımında ve içinde yaşanan toplumun kültürünü, sosyal değerlerini aktarmada da önemli araçlardır."

Kantemir'e (1997) göre öyküde temel olan olaydır. Öyküleyici anlatım biçiminde işlenen fikir, olaylar içindedir ve her şey hareket halindedir, yani olayların akışı, zincirleme olarak gelişir ve hareket ögesiyle birbirine bağlanır. Öyküleme, eylem hâlindeki olguların anlatılmasıdır.

1.5. Araştırmanın Amacı

Yazma eylemini zihinsel işlemler bakımından önemli kılan özelliklerden biri, tutarlılıktır. Bu ölçüt, yazma eylemini, yapılandırıcı yaklaşım açısından değerlendirmek için etkin bir fırsat sunmaktadır. O bakımdan bu araştırmada ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatımlarını tutarlılık bakımından incelemek amaçlanmıştır. Bu genel amacı gerçekleştirmek için şu sorulara cevap aranacaktır: İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin;

1. Öyküleyici anlatımlarının tutarlılık düzeyi nedir?
2. Öyküleyici anlatımlarında tutarlılıkla ilgili ne tür sorunlar vardır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatımlarını metin tutarlılığı bakımından değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışmanın modeli 'betimleyici tarama modeli'dir (Karasar, 1998). Araştırmada doküman incelemesi yapılmıştır. Veriler, hem nicel hem de nitel açıdan değerlendirilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu, Malatya Muhittin Özmumcu İlköğretim Okulunda öğrenim gören 34 yedinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Kolay ulaşılabilir

durum örnekleme yöntemi araştırmacıya hız ve pratiklik kazandırır. Çünkü bu yöntemde araştırmacı, araştırmak istediği konuya yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

2.3. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmaya temel teşkil eden veriler, 2009-2010 öğretim yılı Bahar döneminde öğrencilere yaptırılan öyküleyici anlatımlardan elde edilmiştir. Öğrencilere öykü yazmalarını kolaylaştırmak üzere 10 ayrı konu verilmiş, bu konulardan tercih ettikleri biri hakkında öykü yazmaları istenmiştir.

Konu seçiminde öğrencilerin o döneme kadar aldıkları dil eğitimi sonucunda edindikleri dil becerilerini rahatlıkla yansıtabilecekleri konuların üretilmesi amaçlanmıştır. Bunun yanında ilköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programından yedinci sınıflar için uygun görülen temalardan konu üretilmeye çalışılmıştır.

Konuların seçiminde uzman görüşüne başvurulmuştur. Türkçe eğitimi alanından 4 uzman ve 6 Türkçe öğretmeninden, hazırlanan 20 konuyu 1 ile 5 puan arasında bir puanlamayla ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin düzeyine göre değerlendirmeleri istenmiştir. Daha sonra bu konulara verilen puanların ortalamaları alınarak en çok puan alan 10 konu uygulamaya katılmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler nicel ve nitel değerlendirme yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Nicel değerlendirme yoluyla, öğrencilerin metin tutarlılığını oluşturma düzeyleri sayısal verilerle ortaya konulmuştur. Nitel değerlendirme yoluyla öğrencilerin metin tutarlılığı ile ilgili yanlışlıkları örneklerle açıklanmıştır.

Araştırmada öğrencilerden alınan kompozisyonların değerlendirilmesinde “Öyküleyici Anlatım Tutarlılık Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Bu form, daha önce yapılan bazı çalışmalardan yararlanılarak Coşkun (2005) tarafından geliştirilmiştir.

Formun hazırlanmasında 1’den 5’e kadar puan aralığı belirlenmiştir. Öğrencilerin yazdığı metinlerin 5 kademeli formdaki farklı özellikler bakımından farklı puanlarına uygun düşebileceği öngörülmüştür. Örneğin, bir metin “konu”yla ilgili nitelikler bakımından 4 puanlık; planla ilgili nitelikler bakımından 3 puanlık olabilir.

Bu gibi durumlar dikkate alınarak araştırmada tutarlılık değerlendirmesi sadece 1, 2, 3, 4 ve 5 puanları üzerinden yapılmamış;

bu puanların yanında 1,5; 2,5; 3,5; 4,5 gibi ara puanlar da kullanılmıştır.

Nitel değerlendirmede öğrencilerin metin tutarlılığını oluşturmada yaşadıkları sorunlar belirlenmiş, bu sorunlar yedinci sınıf öğrencilerinin anlatımlarından örneklerle açıklanmıştır. Öğrencilerin yazılarından alınan örnekler orijinal şekliyle aktarılmıştır. Metin örneklerinde öğrencilerin yaptığı yazım ve noktalama yanlışları ile ifade bozukluklarına müdahale edilmemiş, metinler öğrenciler tarafından yazıldığı şekliyle aktarılmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen bulgular ve bunlara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatımlarının tutarlılık düzeyi nedir?” şeklinde ifade edilen birinci alt problemine ilişkin bulgular her bir hikâye için Coşkun (2005) tarafından geliştirilen ölçek çerçevesinde aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Öykülerinde Tutarlılık Puanları

Öğrenci	Hikâyenin Adı	Puan
1.	Gamzenin Yalnızlığı	4,5
2.	Murat'ın Çocukluğu	4
3.	Yavru Kedi	4
4.	Çok Az Arkadaşı Olan Gamze'nin Yaşadıkları ve Hissettikleri	4
5.	Murat'ın Hikâyesi	4
6.	Yavru kedinin Hikâyesi	4
7.	Bilgisayar Oynamayı Seven Ramazan	4
8.	Mehmet'in Bilgisayar Oyunu	4
9.	Gamze'nin Hissettikleri	4
10.	Gamze'nin Mutlu Sonu	4
11.	Arkadaşlığın Değeri	4

12.	Murat'ın Çektiği Çileler	3,5
13.	Yağmurda Üşüyen Kedi	3,5
14.	Ali'nin Günlüğü	3
15.	Ramazan'ın Yaz Tatili	3
16.	Futbolu Seven Eren	3
17.	Çok Samimi İki Arkadaşın Yaşadığı Olaylar	3
18.	(Başlık Yok-1)	3
19.	Çok Samimi İki Arkadaşın Başına Gelenler	3
20.	İki Arkadaşın Başına Gelen Olaylar	3
21.	Murat'ın Yaşam Öyküsü	3
22.	Murat'ın Ailesine Yaptığı Yardım	3
23.	Yavru Kedi	3
24.	Futbolu Seven Çocuk	2,5
25.	Erenin Maç Olayının Sebebi	2,5
26.	Futbol Sevgisi	2,5
27.	Futbol	2,5
28.	Kırık Bacak	2,5
29.	Yağmurlu Hava	2,5
30.	Futbolu Çok Seven Kadir	2
31.	Eren'in Yolu	2
32.	Sokakta Titreyen Kedi	2
33.	Ömer'in Bayramı	2
34.	(Başlık Yok-2)	2

Tablo 1'de görüldüğü gibi hikâyeler, 5 üzerinden 2 ila 4,5 arasında değişen puanlar almıştır. Tutarlılık puan ortalamaları ise 5 üzerinden 3,13 olarak hesaplanmıştır. Bu puan ortalaması ilköğretim

yedinci sınıf öğrencilerinin tutarlı bir metin oluşturabilme düzeylerinin “orta” olduğunu göstermektedir.

Çok iyi (5 puan) bir hikâye oluşturan öğrenci olmamakla beraber kötü (1 puan) bir hikâye yazan da olmamıştır. Öğrencilerin yazdıkları hikâyeler; 2 (yetersiz), 3 (orta), 4 (iyi) ve bu puanların arasındaki “2,5”, “3,5”, “4,5” puanlarını almıştır.

Tablo 2. Öğrencilerin Öykülerinde Tutarlılık Düzeyi

Alınan Puan	Sıklık
4,5	1
4	10
3,5	2
3	10
2,5	6
2	5
Ortalama: 3,13	Toplam 34

Tablo 2’de görüldüğü gibi metin tutarlılığında 5 öğrenci 2 puan, 6 öğrenci 2,5 puan, 10 öğrenci 3 puan, 2 öğrenci 3,5 puan, 10 öğrenci 4 puan ve 1 öğrenci 4,5 puan almıştır. 34 öğrenciden sadece 1’i metin tutarlılığında 4,5 puan almıştır.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatımlarındaki tutarlılık sorunları nelerdir?” şeklinde ifade edilen ikinci alt problemine ilişkin bulgular, aşağıda örneklerle açıklanmıştır.

3.2.1. Metinde Daha Önce Söylenmesi Gereken Bir Bilginin Eksikliğinden Kaynaklanan Anlam Karmaşası

Örnek:

“...Daha sonra ev sahibi demiş ki:

- Biriniz burada kalıcak birinizi de dışarı atıcam eğer kim bir yaramazlık yaparsa onu evden atıcam demiş. Daha sonra kıskanç kedi onca şey yapmış ama dışarı atamamış. Daha sonra eve **icra** gelmiş evi boşaltmışlar. Sonuçta her üçü de dışarı atılmış oldu.” (3. öğrenci)

Bu örnekte “icra” kelimesi bilgi eksikliğinden dolayı yeterince anlaşılamamaktadır. Hikâyenin başında icralık bir olaydan söz edilmemektedir. İcranın neden geldiği ve kim tarafından getirildiği gibi sorular cevapsız kalmaktadır.

Örnek:

“...Bu nedenle adam hiç yalnız kalmamıştır. bunedenle adam çok sevinmiştir. Ama çok geçmeden adam 2 ay sonra vefat etmiştir. bütün **miras** kedi ve köpeğe kalmıştır...” (32. öğrenci)

Bu örnekte öğrenci, hikâyenin başında adamın varlık durumundan hiç bahsetmemiştir. Hikâyenin bitimine yakın kullanılan “miras” kelimesi, anlamda kopukluğa yol açmıştır.

Örnek:

“...Hemen eve gittiler ve konuşup ailesinden izin aldılar. Gene okula dönüp futbol takımına geçti ve hiçbir takım **MÜİTTİN** takımıyla oynayamadı...” (27. öğrenci)

Hikâyedeki “MÜİTTİN” ifadesi bir defa geçmiştir ve bu takıma dair hiçbir açıklama yapılmamıştır.

3.2.2. Olaylar Arasındaki İlişkilerin Yazarın Zihninde Var Olmasına Rağmen Metne Aktarılamaması

Örnek:

“...kedi çok tatlıydı kocaman yanakları vardı sonra yanıma alarak kediye sımsıkı kucağımda tutuyordumki hiç üşümesin sonra eve götürdüm ilk önce kendisini kuruttum sonra **sobanın yanına koyarak** orda battaniye de vardı sonra kedi sobanın yanındaki battaniyenin üstünde **mışıl mışıl yatarak** sonra kedi çok hoş kalkmıştı sonra kediye **yemek getirerek** kedi okadar açtıki hepsini bitirdi...” (13. öğrenci)

Bu örnekte öğrenci, kediye sobanın yanına koyarak **ısıttığını**, kedinin **uyuduğunu** ve kedinin yemek **yediğini** zihninde tasarlamasına rağmen metne aktaramamıştır. Bu sebeple metnin akışında kopuklar oluşmuştur.

Örnek:

“...Bir gün kadir okula giderken mafya **onları** kaçırıyor. Sonra kadir bir adamın silahını alıp hepsini öldürüyordu. bir adam yaralanmıştır. Tam kadire ateş edeceği an furkan arkadaşı ona ateş etmiş ve beni vuracak adamı furkan öldürdü...” (30. öğrenci)

“Onlar”ın kim olduğuna dair bilgi metinde daha öncesinde açıklanmamıştır. Öğrenci bu örnekte “onlar” derken kendisini ve arkadaşı Furkan’ı kastetmektedir. Bu durum, metnin ilerleyen bölümlerindeki “furkan arkadaşı” ifadesinden anlaşılmaktadır.

Örnek:

“...Gamze okul formasını giydi. kahvaltısını edip Annesi ve babasıyla birlikte okula gitmiştiler. Gamzeyi oynatmayan arkadaşlarıyla **konusmuşlar**. Ve aradan bir saat geçmiş arkadaşları Gamzeden ve iki arkadaşlarından özür dilemişler ve birbirlerine

sarılmışlar artık teneffüslerde hep birlikte oynamışlar. Artık Gamze çok mutluymuş. Demekki **tatlı dil** gerçekten önemliymiş...” (4. öğrenci)

Metinde Gamze’nin arkadaşları ile kimlerin konuştuğu net değildir. Ayrıca hangi konuda nasıl bir üslupla konuşulduğuna dair de bir açıklama yapılmamıştır. Metnin sonundaki “tatlı dil” ifadesinden konuşmanın üslubunu öğrenmiş oluyoruz. Öğrenci anne ve babasının tatlı bir dil ile arkadaşları ile görüştiklerini ve böylece arkadaşlarıyla arasının düzeldiğini belirtmek istemiş ama bunu tam olarak metne aktaramamıştır.

Örnek:

“...eren annesine çarparak sıcak çikolatalı sütü üstüne döker ve hemen Hastaneye götürürler ere’nin bacağına sarmışlar eren uyanıp Başında ALEX’si görmüş...” (31. öğrenci)

Öğrenci, annesinin getirdiği süte çarptığı için sütün, **bacağına yaktığını**, hastaneye kaldırılıp tedavi gördüğünü ve **bir gün** hastanede kaldığını zihninde oluştursa da metne net bir şekilde aktaramamıştır.

3.2.3. Metinde Olayların Akışının Birden Değişmesi ve Ani Geçişler Yapılması

Örnek:

“...İş yerinde çok sevilen bir gençti. İşinden okulunu hiç aksatmıyordu. Bilakis çok çalışkan bir öğrenciydi. Eve gittiğinde ailesinin yüzünü biraz olsun güldürüyordu.

Aradan **birkaç gün geçti** ve **Dünya’nın en ünlü ve en zengin uzman doktoru oldu. Annesi ve babasını kaybetti** ve kız kardeşiyle kalmıştı...” (21. öğrenci)

Bu örnekte öğrenci, birkaç gün içerisinde öğrencinin ünlü ve uzman bir doktor olduğunu söyleyerek olayların akışında hızlı bir geçiş yapmıştır.

Örnek:

“...sonra murat derslerine gayret göstererek çalıştı, murat **büyük öğretmen oldu** ailesine baktı sonra bir kadınla **evlendi çocukları oldu** mutlu mesut yaşadılar.” (12. öğrenci)

Hikâye, öğrencinin bu sözleriyle bitmektedir. Hikâyenin sonuna kadar Murat’ın öğrenci olduğu söylenirken sona doğru olayların akışında ani geçişler yapılmıştır.

Örnek:

“...Furkan eve gelmişti babası futbol oynayabilirsın. Furkan çok sevindi hemen antiremanları gider hemen **trasfer olur Barcelonaya** Furkan paraya para demiyor herkese yardım ediyordu...” (24. öğrenci)

Hikâyedeki kahramanın ismi Furkan'dır. Furkan, daha çocuk olmasına rağmen olayların akışında ani bir geçiş yapılarak Barselona takımına transfer olur.

Örnek:

“...Eren çok sevinmiş ve Eren maçlara gitmeyi artık çok seviyormuş. Ve Eren babasıyla beraber maçlara gitmişler. Eren çok mutlu olmuş ve **Eren çok iyi bir çocukmuş...**” (25. öğrenci)

Öğrenci “Eren çok iyi bir çocukmuş” diyerek metinde olayların akışını birden değiştirmiştir.

Örnek:

“Birgün Murat adında bir çocuk varmış. Okuldan sonra ailesinin durumu iyi olmadığı için ayakkabı boyarmış. Bunu gören arkadaşları Murat’la dalga geçermiş. Murat’ın hiç yeni elbisesi olmazmış. **Hep** komşularının verdiği eskileri giyermiş. **Sonra da akşam ödevlerini yaparmış...**” (22. öğrenci)

Hikâye bu cümlelerle başlamaktadır. Hikâyede Murat’ın maddi durumu anlatılırken birden “Sonra da akşam ödevlerini yaparmış” ifadesiyle olayların akışında ani bir değişiklik yapılmıştır.

3.2.4. Metin Birimleri Arasında Çelişkiler ve Mantıksızlıklar Bulunması

Örnek:

“...Ve kedi şimdidi o evden kaçmaya başlamış ve o evde kaçmak için canını bile ölüme atmak istemiş. **O isteyiş kendini öldürmeye çalışırken** kızlar yakaladı ve o kızlar kediye **iyi** davranmak için **elinden geleni ardına koymuştu...**” (29. öğrenci)

“**Elinden geleni ardına koyma**” ifadesi iyilik yapılacağı zaman kullanılan bir deyim değildir. “**İsteyiş**” kendini öldürmeye çalışmaz. Ayrıca deyim olumsuzluk kipinde kullanılması gereğinden ötürü dil bilgisel bir yanlışlık da söz konusudur.

Örnek:

“...Bu çok samimi çok dost, olan iki arkadaş **ölseler bile** hiç birbirleriyle **hiç küsmeyeceklerine** söz vermiştik. Çok samimi arkadaşların büyük sırları vardı. Günlerden bir gün yani ben çok sevdiğim arkadaşım küstüm çünkü **saçma bir sorunla** ondan küstüm...” (20. öğrenci)

Ölseler bile küsmeyeceklerine söz vermelerine rağmen “saçma bir sorun” yüzünden küsmüşlerdir.

Örnek:

“...Bir gün çok fena yağmur yağdı ve akşamı kediye ıssız bir ormanda kaybolmuştu ve önüne çok kötü bir avcı çıktı ve kedinin

siyah olduğunu görünce uğursuzluk getirir deyip kediyi ayağından vurdu kedi o günden sonra topal olarak yaşadı ve onun en büyük üzüntüsü ise isimsiz olmasıydı. Kedide isimsiz yaşamaya daha fazla dayanamadı ve kendini bilerek bir köpeğe yem yaptı **öldükten sonra** peri son kez insan olmak istermisin yoksa **köpeğe yem mi olacaksın** dedi...” (23. öğrenci)

Kedi öldükten sonra perinin “**son kez insan olmak istermisin yoksa köpeğe yem mi olacaksın**” demesi mantıksız bir durum oluşturmuştur.

Örnek:

“Bir Eren varmış ve bir gün maç varmış ve Eren babasıyla maça gitmeyi **çok istemiş** ve babası Eren’i maça gitmeyi **ikna** etmiş...” (25. öğrenci)

Eren maça gitmeyi istediği halde babasının onu ikna etmesi mantıksız bir durum oluşturmuştur.

3.2.5. Hikâyede Birçok Olayın Üst Üste ve Çok Kısa Biçimde Verilmesi, Metnin Bir Filmin, Romanın ya da Masalın Özeti Hâlini Alması

Örnek:

“...Mikail ise ilerde bir futbolcu olmayı düşünüyordu. Ve 20 yaşına gelince GALATASARAY takımına geçti ailesi çok memnun oldu. Mikail futbolculuğu çok sevdi. Ve Türkiye kupasını aldı çok güzel bir hayatı oldu. Ve 22 yaşına gelince askere gidiyor. Askerden döner dönmez hemen maça gidiyor...” (27. öğrenci)

Bu metinde Mikail’in başına gelen bir olay detaylandırılmadan bir başka olaya, o olaydan bir başka olaya atlanarak metin çok hızlı gelişen olaylar dizisi haline getirilmiştir.

Örnek:

“...Bir gün kadir okula giderken mafya onları kaçırıyor. Sonra kadir bir adamın silahını alıp hepsini öldürüyordu. bir adam yaralanmıştır. Tam kadire ateş edeceği an furkan arkadaşı ona ateş etmiş ve beni vuracak adamı furkan öldürdü...” (30. öğrenci)

Bu örnekte anlatılanlar bir filmin özeti gibi sunulmaktadır.

Örnek:

“...Aradan birkaç gün geçti ve Dünya’nın en ünlü ve en zengin uzman doktoru oldu. Annesi ve babasını kaybetti ve kız kardeşiyle kalmıştı. Murat çalışırken çok şeyler yaşamıştı çok acılar çekmişti ama şimdi rahattı...” (21. öğrenci)

Bu örnekte de olaylar, detaylandırılmadan hızlıca geçilmiştir.

3.2.6. Hikâyede Bir Odak Noktasının Bulunmaması

Örnek:

“Yazın Ramazan köye ailesiyle birlikte gitmeye karar verdiler sabahleyin erkenden kalkıp arabaya bindiler köy yolculuğu başladı. Köye vardılar birden baktılar. ramazan yoktur didiler ramazan gelir aksam olmadan gelir bir de baktılar ramazan geldi dedilerki ramazan nerdeydin dediki annecim gittim tarlamıza giderken bir yılan gördüm birde kaçarken yılandan çok korktum birde suyun içine düştüm. üstümü kuruturken vücudumuzda gezen örümcekler vardı.

çok korktum ben annecim ben birdaha köye gelmeyeceğim tamam. gidelimdiyem ramazan anneside tamam dedi şeheregittiler 1 sene sonra bir yazın köy yolculuğuna busefer tek başladıda köye vardiktan sonra birkez su içerken suyun yanında birtane yılan su içmiştir.

tabiki ramazan korkmaya başlıyorken birde bakmışki bir köylü geliyormuş köylü gelmiş ramazan demişki ağabeycim suyun yanında bir yılan var adamda dedi o yılan değil çocukta demiş nasıl

çocuk şaşkına döndü ramazan dediki tamam bu su içiliyor mu adamda dedi tabiki çocuk içinde birden bayıldı

Birden annesine haber verildi annesi hemen köye geldi baktiki oğlusu yoktur dediki oğlumnerde köylüler demişlerki oğlun hastanede anneside hemen hastaneye gitti birde bakti oradada yoktur birine sordu dediki daha yeni çıktı hemen çıktı. Bitti” (34. öğrenci)

Bu hikâyede merkeze alınan bir konu yoktur. Hikâyelerde sıralanan olaylar herhangi bir noktaya odaklanmamıştır. Bu durum, metnin anlaşılmasını zorlaştıracak gibi okuyucuların ilgisini olumsuz yönde etkileyebilecek bir sorundur. Metinde ana fikrin yanında konu da belirsizdir.

3.2.7. Hikâyeye 3. Şahıs Ağzından Anlatımla Başlanıp 1. Şahıs Ağzından Anlatımla Devam Edilmesi

Örnek:

“Fatih ve Mustafa çok yakın iki arkadaşdır. Fatih yaklaşık 1 sene önce Karadeniz mahallesine gelmiştir (...) Bu iki arkadaş yeni iki arkadaş daha kaydoluyor. Ve iki arkadaş dört arkadaşla dönüştü. Ama Fatih'in son 2 haftası kalmıştı. Ve derslerde boştu. Dört arkadaş SBS sınavına hazırlanıyorlardı. Hem çalışıyor. Hem soru çözüyorlardı. Hacı Mehmet uzun boylu kaslıydı. Yani yanımızda bizi koruyordu. Yasin ise temiz iyi yüreğiyle içimizi ısıtıyordu. İşte **biz** dört arkadaşız.” (18. öğrenci)

Örnek:

“Bir yaz günüydü. Ramazan ve ailesi köye gitmek için yola koyuldular. Ramazan çok sevinçliydi (...) Ramazan’ın annesi ve ve Büyükannesi birlikte yemek hazırladılar. Namaz kıldıktan sonra misafirlğe gitmek için hazırlandılar. Misafirlğe gittiğimde oradaki büyüklerin elini öpüp selamlaştık...” (15. öğrenci)

Yukarıdaki örneklerde 3. şahıs ağzından anlatıma başlanıp 1. şahıs ağzından anlatıma devam edilmiştir.

3.2.8. Hikâyede Anlatılmaya Başlanan Fakat İlerlemeyen, Yarım Bırakılan Olayların ve Durumların Bulunması

Örnek:

“...ramazan geldi dedilerki ramazan nerdeydin dediki annecim gittim tarlamıza giderken bir yılan gördüm birde kaçarken yilandan çok kortum(...)busefer tek başladıda köye vardıktan sonra birkez su içerken suyun yanında birtane yılan su içmiştir. tabiki ramazan korkmaya başlayorken birde bakmışki bir köylü geliyormuş köylü gelmiş ramazan demişki ağabeycim suyun yanında bir yılan var adamda dedi o yılan değil çocukta demiş nasıl çocuk şaşkına döndü...” (34. öğrenci)

Hikâyede farklı iki yilandan bahsedilmiştir ama hikâyenin ilerleyen kısımlarında bu yılanlara hiç değinilmemiştir. Bu durum, öğrencinin zihnindeki plânsızlığın bir sonucu olduğu söylenebilir.

Örnek:

“... babası ileşib eve gelmiş muratta hoş geldin babacığım demiş muradın annesi murada git fırında ekmek almış muratta gidip almış...” (12. öğrenci)

Bu örnekte Murat’ın ekmek aldığı belirtilmiştir. Hikâyenin ilerleyen kısımlarında ekmek alma ile alakalı hiçbir bağlantı kurulmayınca bu durum akışı bozmuştur.

3.2.9. Metnin Farklı Bölümlerinin Tek Paragraf Hâlinde Verilmesi

İncelenen 34 hikâyenin 26’sında metin tek paragraf hâlinde verilmiştir. Öğrenciler, hikâyedeki diyalogları bile paragraf oluşturmadan arka arkaya cümleler hâlinde yazmıştır. Bu durum, öğrencilerde paragraf kavramının oluşmadığını açıkça göstermektedir.

Örnek:

“...Bir gün mahallede maç yaparken bir adam geldi onu izledi harika oynuyordu adam dediki seni bizim takıma alalım. Oğuzhan da

takımınızın adı ney adamda bizim takımın adı GALATASARAY...”
(26. öğrenci)

Örnek:

“...gamzenin hiç arkadaşları yokmuş. Ve çok mutsuz bir kızmış. Ve okuldayken sınıfına yeni birini geleceğini söylemiş. Ve gamze öğretmenine sınıfa gelecek kişi erkek mi yoksa kız mı der? Öğretmeni ise erkek olduğunu söyler. Gamze ise peki adı ne Öğretmenim adı Muhammed der...” (10. öğrenci)

Örnek:

“...çalıştığı yerin patronu –niye ağlıyorsun- Murat demiş ve Murat anlatmış patronu çok üzölmüş Patronu “-Murat okulda dersini dinle, çalış dersine” demiş ve Murat her geçen gün dersine gayret ediyormuş...” (2. öğrenci)

Örnek:

“...tabiki ramazan korkmaya başlıyorken birde bakmışki bir köylü geliyormuş köylü gelmiş ramazan demişki ağabeycim suyun yanında bir yılan var adamda dedi o yılan değil çocukta demiş nasıl çocuk şaşkına döndü ramazan dediki tamam bu su içiliyor mu adamda dedi...” (34. öğrenci)

3.2.10. Hikâyeden Ayrı Açıklama ve Öğütlere Yer Verilmesi

Bazı öğrencilerin yazdıkları metinlerde ise bir hikâye oluşturulmuş olmakla birlikte hikâyenin farklı bölümlerinde metin türü ile ilgisiz açıklamalar yer almaktadır.

Örnek:

“... Kız kardeşi de bir meslek sahibi oldu. İkisi de hayatından çok memnundu. Mutlu ve huzurlu yaşamını sürdürdüler...”

Bana göre insan ne yaparsa yapsın kendisi için, kendi geleceğini kurmak için yapmalıdır. Başkası için yapılan bir şey insanın kendine bir faydası dokunmaz. Unutmamalıyız ki yapacağımız herşeyde kendimizi düşünerek yapmalıyız ve yapacağımız işe istekli olup olmadığımızı anlayarak yapmalıyız!..”
(21. öğrenci)

Örnek:

“...Oğuzhan ilk geceden 5. milyon aldı ve çok sevindi.

Hayalindeki şeyleri başarmak istiyorsan çalış ve çabala.”
(26. öğrenci)

Örnek:

“ Şimdi de iki çok samimi arkadaşın ne kadar sorun çıksa bile birbirini seviyorlar.

Not: Siz siz olun arkadaşınız olmasa da bile kimse onu unutmayın Osizin çok değerli olacaktır.” (20. öğrenci)

Birçok öğrenci yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi metnin özellikle sonunda ders verici açıklamalar yapmıştır. Öğrenciler yazılı anlatımdan ziyade sözlü anlatıma alışkın olduklarından hikâyeyi oluştururken karşılarında biri varmış gibi düşünüp açıklamalar yapmaktadırlar. Bu durumda hikâye ve açıklama metni iç içe geçmektedir.

Bu durumun kaynaklarından biri de öğretmenlerin bir hikâye okuduktan sonra alışkın olunduğu üzere “parçadan çıkarılacak ders”i vurgulamalarıdır. Böylece öğrencilerde hikâyenin sonunda okuyucuya bir ders vermek gerektiği düşüncesi doğmaktadır.

4. Sonuç ve Öneriler

Araştırmada “Öyküleyici Anlatım Tutarlılık Değerlendirme Ölçeği”ne (Coşkun, 2005) göre yapılan değerlendirmede ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatımlarında tutarlılık puan ortalaması 5 üzerinden 3,13 olarak bulunmuştur.

Çok iyi (5 puan) bir hikâye oluşturan öğrenci olmamakla beraber kötü (1 puan) bir hikâye yazan da olmamıştır. Öğrencilerin yazdıkları hikâyeler; yetersiz (2 puan), orta (3 puan), iyi (4 puan) düzeyde ve “2,5”, “3,5” ve “4,5” gibi puanlar almıştır.

Beş öğrenci 2 puan, altı öğrenci 2,5 puan, on öğrenci 3 puan, iki öğrenci 3,5 puan, on öğrenci 4 puan ve bir öğrenci 4,5 puan almıştır. 34 öğrenciden sadece biri metin tutarlılığında 4,5 puan almıştır.

Öğrencilerin metin tutarlılığı ile ilgili bazı yanlışlıklar yaptıkları belirlenmiştir. Metinde daha önce söylenmesi gereken bir bilginin eksikliğinden kaynaklanan anlam karmaşası; olaylar arasındaki ilişkilerin yazarın zihninde var olmasına rağmen metne aktarılamaması; metinde olayların akışının birden değişmesi ve ani geçişler yapılması; hikâyede, metin birimleri arasında çelişkiler ve mantıksızlıklar bulunması; hikâyede birçok olayın üst üste ve çok kısa biçimde verilmesi, metnin bir filmin, romanın ya da masalın özeti hâlini alması; hikâyede bir odak noktasının bulunmaması; hikâyeye 3. şahıs ağzından anlatımla başlanıp 1. şahıs ağzından anlatımla devam edilmesi; hikâyede anlatılmaya başlanan fakat ilerlemeyen, yarım bırakılan olayların ve durumların bulunması; metnin farklı bölümlerinin tek paragraf hâlinde verilmesi; hikâyeden ayrı açıklama ve öğütlere yer verilmesi, sıkça yapılan yanlışlardır.

Genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin, metinlerde tutarlılık sağlamada ciddi sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Öğrenciler yazmayı, Coşkun'un (2005) da belirttiği gibi beyindeki bilgilerin düzensiz bir biçimde sıralanması ve yazıya dökülmesi şeklinde gerçekleştirmektedirler. Öğrencilerde bir metin oluşturabilmek için gerekli olan düşünme, karar verme ve planlama becerilerinin yeterli seviyede olmadığı anlaşılmaktadır. Bu sorunun giderilebilmesi amacıyla Türkçe Öğretim Programında (MEB, 2006) sıralanan eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, problem çözme, araştırma, karar verme, girişimcilik gibi temel becerilerin kazanılmasını sağlayacak etkinlikler yapılmalıdır.

Öğrencilerin metin birimleri arasındaki ilişkileri daha başarılı biçimde kurabilmeleri için paragraf bilgisine sahip olmaları gerekmektedir. Bunun için öğretmenler, öğrencilere metnin paragraflara nasıl ayrılabilceğini, paragrafa nasıl başlanacağını ve paragrafın nasıl sonlandırılacağını örneklerle öğretmelidir. Bu çerçevede Türkçe ders kitaplarında bir paragrafa nasıl başlanacağı, paragrafın nasıl geliştirileceği, nasıl bitirileceği, paragraflar arasında ilişkilerin nasıl kurulabileceğine ilişkin etkinliklere yer verilmelidir.

Öğrencilere yazma öncesinde bir konuya odaklanma ve yazının planını yapabilme, yazma esnasında ise kurguladığı yapıyı kâğıda dökebilme becerisi kazandırılmalıdır.

Öğrencilere, tutarlı bir metnin özellikleri anlatılmalı ve tutarlılığı yüksek olan metinlerden örnekler sunularak bunlar, öğrencilere yorumlatılmalıdır.

Öğrencilere yazdırılan hikâyelerin duvara yansıtılarak metinlerdeki tutarsızlıklar konusunda öğrencilere dönütler verilmesi de onların daha tutarlı hikâyeler oluşturmalarına katkı sağlayabilir.

Hikâyede verilmek istenen mesajın metin içinde nasıl işleneceği, örneklerden hareketle anlatılmalı; metinde ani geçişlerin olması, farklı kip ve zaman ekleri kullanılması, olayların çok kısa verilmesi gibi durumların yol açtığı olumsuzluklar öğrenciye kavratılmalıdır.

Kaynakça

- Akyol, H. (2006). Türkçe Öğretim Yöntemleri. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Alan, Y. (1994). Lisan ve İnsan. İzmir: T.Ö.V. Yayınları.
- Aydın, M. (2007). Dilbilim El Kitabı. İstanbul: 3F Yayınları.
- Coşkun, E. (2005). İlköğretim Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatımlarında Bağdaşıklık, Tutarlılık ve Metin Elementleri.

- Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Coşkun, E. (2007). "Türkçe Öğretiminde Metin Bilgisi", İlköğretimde Türkçe Öğretimi (Editörler: Ahmet Kırkkılıç ve Hayati Akyol). Ankara: Pegem A Yayıncılık. ss. 233-279.
- Çeçen, M. A. (2009). "Yedinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Öyküleyici Metinler Üzerine Tutarlılık Bakımından Bir Araştırma". XXII. Ulusal Dilbilim Kurultayı Bildirileri. Ankara: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınları. ss. 12-19.
- Çeçen, M. A. (2011). "Yazma Eğitimi Açısından Metin Bilgisi", Yazma Eğitimi (Editör: Murat Özbay). Ankara: Pegem A Yayıncılık. ss. 127-146.
- Çeçen, M. A., Çiftçi, Ö. (2007). *İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Tür ve Tema Açısından İncelenmesi*, Millî Eğitim, S.173. s: 39-49.
- De Beaugrande, R. A., Dressler, W. (1981). Introduction To Text Linguistics. London: Longman Group Company.
- Demiray, K. (1975). Türkçe Çocuk Edebiyatı. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Güllü, N. (1994). "Sessiz Ev" Üzerine Bir Metindilbilim Çalışması. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Günay, D. (2003). Metin Bilgisi. İstanbul: Multilingual.
- Güneş, F. (2007). Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kantemir, E. (1997). Yazılı ve Sözlü Anlatım. Ankara: Engin Yayınevi.
- Karasar, N. (1998). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karatay, H. (2010). *Bağdaşıklık Araçlarını Kullanma Düzeyi ile Tutarlı Metin Yazma Arasındaki İlişki*, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. C. 7, S. 13, ss. 373-385.
- MEB (2006). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar). Ankara: Devlet Kitapları Genel Müdürlüğü.
- Onursal, İ. (2003). Türkçe Metinlerde Bağdaşıklık ve Tutarlılık. Günümüz Dilbilim Çalışmaları (Yayına Hazırlayanlar: Prof. Dr. Ayşe Kıran, Doç. Dr. Ece Korkut, Dr. Suna Ağildere). İstanbul: Multilingual Yayınları. ss.121-132.
- Özbay, M. (2006). Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II. Ankara: Öncü Kitap.

- Özkan, B. (2004). Metindilbilimi, Metindilbilimsel Bağdaşıklık ve Haldun Taner'in "Onikiye Bir Var" Adlı Öyküsünde Metindilbilimsel Bağdaşıklık Görünümleri. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 13/1 ss. 121-132.
- Sallabaş, M. E. (2007). İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Kendini Yazılı Olarak İfade Etme Kazanımlarına Ulaşma Düzeyi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Taşıgüzel, S. (2004). "İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarında Öğretici Nitelikteki Metinlerdeki Eşdizimsel Örüntülerin Görünümü". Dil Dergisi. S.125, s: 72-87.
- TDK (2005). Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uzun Subaşı, L. (2004). "Yazma Süreci", Türkçe Sözlü ve Yazılı Anlatım (Editör: Canan İleri). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını. ss.73-94.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.